

Izhaja:

10. in 25. vsakoga
mesca.

Dopisi naj se frankujejo.

Rokopisi se ne vračajo.

MIR.

Velja:

za celo leto 1 gold.
za pol leta 50 kr.

Denar naj se pošilja pod
napisom: Izdajatelju
„Mira“.

Vsakemu svoje!

Leto III.

V Celovec 10. novembra 1884.

Št. 21.

Kdor drugemu jamo kop- lje, sam v njo pade.

Naši liberalci se vedno bahajo, kako vneti in goreči so za omiko ljudstva, kako le oni hočejo kmeta potegniti iz nevednosti. Kdo bi si bil po tem takem mislil, da bo tem možakarjem kedaj na poti slavna družba sv. Mohora, ki je že toliko storila za omiko slovenskega ljudstva! Na milijone bukev je družba že razposlala med svet, da se slovensko ljudstvo podučuje in pokrepča v veri, da se podučuje v gospodarstvu, zdravilstvu, zgodovini, natoroznanstvu in drugih vednostih, da se kratkocasi z lepim in poštenim berilom. Tisti, ki imajo zmirom „omiko“ v ustih, bi morali take družbe še veseli biti, ko bi res tako mislili, kakor govorijo. Nasprotno pa vidimo, da oni še ničesar niso storili za omiko našega ljudstva, in da še to podreti hočejo, kar smo mi ustanovili z velikim trudom. Tako so koroški poslanci dr. Traun, Elbl, Holzer, dr. Grawein, dr. Tauerer, dr. Hibler, Schnablegger, Hoek in Lax v koroškem deželnem zboru veliko tožbo vzdignili zoper družbo sv. Mohora. Družba jim je trn v peti, ker je slovenska in ker podučuje slovensko ljudstvo s slovenskimi bukvami. Destikrat nam očitajo, da hočemo mi slovensko ljudstvo obdržati v tmini in nevednosti; zdaj se pa jasno vidi, kdo je tisti, ki našim ljudem ne privoščiči poduka.

Družbi ne morejo očitati ničesar slabega, in pokazali bomo Slovincem, na kako slabih nogah stoji ta interpelacija ali obtožba, ki so jo proti družbi skovali dr. Traun in njegovi pajdaši. Družba se je začela tako: Najprej se je ustanovila kot „društvo“ in bila kot tako od vlade potrjena z odlokom od 28. avg. 1853 št. 5906. Na ulogo mil. g. knezoškofa dr. Wiery-a od 17. marca 1860 št. 61 pa se je spremenilo „društvo“ v „družbo“ ali „bratovščino“, kar je vlada potrdila z odlokom od 20. aprila 1860 št. 338. Iz tega, da je vlada bratovščino potrdila, je jasno, da se je družba pravilno osnovala na podlagi minist. določbe od 28. junija 1856 drž. zak. št. 122. Potem so mil. g. knezoškof prosili sv. očeta papeža, naj bi to družbo potrdili in jej podelili odpustkov; sv. oče so prošnjo radi uslišali.

Z vladnim odlokom od 19. maja 1871 št. 2370 se je družbi dovolila lastna tiskarna, morda z ozirom na okrožnico g. naučnega ministra Stremayra od 7. nov. 1870 št. 11517, katera pravi, naj se gojijo in podpirajo taki zavodi, ki izdajajo dobre in koristne bukve. Ako bi družba ne bila

pravilno osnovana, gotovo jej vlada ne bi bila dovolila tiskarne. Res se je pod Giskrovim ministerstvom sklenila nova družvena postava (15. nov. 1867. drž. zak. št. 15.)

Nekdo pa je prašal vis. vlado, ali ta postava velja tudi za katoliške družbe in bratovščine. Ministerstvo je razsodilo z odlokom od 10. aprila 1868 št. 1307, da imajo bratovščine; ki so se postavno osnovala, tudi zanaprej veljavno obstati, pa zanaprej se ravnati po novi družveni postavi. Rada bi se bila družba ravnala po tem odloku, pa se jej ni dal na znanje od nobene strani. S tem je tedaj dokazano, da stoji družba sv. Mohora na postavni podlagi.

Dr. Traun pa je trdil, da družba ni postavno osnovana, in da bi se toraj imela razpustiti. On misli in trdi, da družba ni imela pravice, ustanoviti se kot katoliška „bratovščina“, in sicer: 1. zato ne, ker ona spodbuja slovenske pisatelje, naj marljivo delajo, kar se njemu ne zdi katoliška reč; 2. pa tudi zato ne, ker je vsak ud zavezan, plačati vsako leto 1 gld. Kako plitvi so ti ugovori, mora vsak spoznati, če tudi ni jurist. Če družba spodbuja in podpira s honorari slovenske pisatelje, razume se samo po sebi, da ona misli le na katoliške pisatelje; saj ne sprejema protikatoliških spisov. Na svitlo dajati pa katoliške ali v katoliškem duhu pisane bukve je gotovo dobro katoliška reč. Za katoliške bukve so pa potrebni tudi katoliški pisatelji, in če hoče družba takih spisov dobiti, mora tudi pisatelje spodbujati in podpirati. — Drugi ugovor je pa popolnem ničev, kajti vsem je znano, da nihče ni zavezan, pri družbi ostati. Vsak izstopi, kedar hoče, in če goldinarja ne plača, tudi bukev ne dobi, sicer ga pa družba pusti pri miru in ga ne sili, da bi moral še dalje ud ostati in plačevati.

Družba je tedaj popolnem postavno osnovana. To je pripoznal tudi g. deželni predsednik, ko je odgovarjal na Traunovo interpelacijo. Rekel je, da je kaj takega trditi, čisto brez vse podlage. Traun in tovariši so debelo gledali.

Nadalje je pa dr. Traun družbi še očitil, da tudi po letu 1867 ni spolnovala svojih dolžnosti. Rekel je, da političnim oblastnjam ni naznanjala, kedar se je izvolil kak nov odbornik. Pa tudi na to obtožbo je odgovoril g. deželni predsednik. Rekel je, da je to zanemarjal Celovški magistrat, ker njegova je dolžnost, čuvati nad tem, da vse družbe spolnujejo svoje dolžnosti.

Tako so dr. Traun in tovariši družbi kopali jamo, pa so le sami v njo padli.

Dr. Traun je pa še veliko reči govoril, ki niso resnične in se morajo odločno odbijati. Govoril je

o „družbinih občnih zborih“, katerih družba niti ne pozna; rekel je, da ima družba podružnice; kar tudi ni res, ker ima le poverjenike. Ti poverjeniki nemajo drugih opravil, ko sprejemati nove družnike, izročevati jim bukve, pobirati in zarajtovati letna plačila. Rekel je, da je družba nevarna koroškemu miru. To se pravi, besedo „mir“ na glavo prekueniti. Ali mar koroški Slovenci še pobožnih bukev ne bodo smeli več brati v svojem jeziku? Ja, v resnici, te gospode uznemirja že to, da se sploh še kaj slovenskega tiska v Celovcu: če jih pa še to iznemirja, potem še leta in leta ne bodo „mirno“ spali, to jim lahko povemo.

Rekel je, da družba na svitlo daje časnik „Mir“, kar pa tudi ni res. „Mir“ plačuje svoj tisk, njega uzdržujejo naročniki.

Dr. Triun je rekel, da si družba denar dela, in da lahko tiska po ceni, ker ima toliko podpore. To so prazne besede. Družba ima hišo in tiskarno, in to je tudi potrebno. Brez hiše bi morala romati iz ulic v ulice, morda bi še ne dobila primerne prostora. Brez lastne tiskarne bi tudi vedno v zraku visela in tisk bi plačevala dražje, kakor pa jo stane pri lastni tiskarni.

Da družba nekaj ceneje tiska, to pride od tod, ker ne išče toliko dobička in ker nema zdrževati nobene družine.

Raztrosila se je tudi laž, da družba ne plačuje nobenih davkov. Pa tudi ta je čisto bosa! Družba je plačala lani, tedaj v enem letu, dohodnine 336 gld., hišne najemščine 244 gld. 80 kr., pridobnine 342 gld. 30 kr., mestnih davkov 177 gold. 81 kr., za koledarjev kolek pa 1716 gold. Skupaj je tedaj plačala v enem letu davka 2816 gld. 91 kr. Koliko je gospodarjev v Celovcu, da bi toliko plačali? Pustite toraj družbo pri miru, in bodite veseli, da imate v Celovcu tak zavod, kateri mestu veliko več koristi, kakor mesto njemu!

Vsi Slovenci pa bodo gotovo veseli, kedar zvejo, kako malo so tisti opravili, ki so se zaleteli v družbo sv. Mohora.

Kaj nam poročajo prijatelji naši?

Iz Celovca. (Zaupnica.) Naš poslanec č. g. Einspieler je dobil iz Vogerč pri Pliberku sledečo zaupnico: „Častiti gospod! Mi se Vam lepo zahvalujemo za to, da se stanovitno potegujete za take šole, kakor jih mi želimo in hočemo. Mi hočemo, naj bi se otroci tri leta podučevali v slovenskem jeziku v branji, pisanji in krščanskem nauku, ker čisto slovenski otroci s prvih let ne zastopijo nemškega poduka. V poznejših letih, od četrtega šolskega leta naprej pa naj se vadijo tudi v nemščini. — Šolski svet v Vogerčah dne 26. oktobra 1884. Gašper Lubas, načelnik; Jurij Zadjak, Janez Zadjak, Jurij Žagar, Jožef Derče, svetovaleci.

Iz Celovca. (Pokojnina za posle.) Lepa je misel, skrbeti tudi za revne in priproste ljudi. Najhujša bolečina revnega človeka ni revščina, ampak skrb za prihodnje, stare dni. Posel si veliko prihraniti ne more, vsaj ne toliko, da bi zamogel starosti mirno gledati v oči. Zato je hvale vredno, da se je naš deželni odbor spomnil na kmetiške posle in začel misliti na to, kako bi se

tem ljudem priskrbela pokojnina. Naš deželni odbor je toraj nasvetoval, naj se napravi kasa ali zaklad, iz kterega bi pridni posli na stare dni dobivali pokojnino ali penzijo, po 100 gld. na leto. To bi bilo vse lepo, ko bi se le moglo v naglici toliko denarja iz tal izkopati, da bi se napolnila ta kasa. Tega pa je javeljne upati, zato hoče deželni odbor, naj bi kmetje in posli plačevali v to kaso. Kmet naj bi plačal za vsacega hlapca po 10 gld. na leto, hlapec pa tudi 10 gld. Če ima kmet 3 hlapce, bi moral plačati 30 gld. in za 3 deklet spet 30 gld. je 60 gld. in plačati bi moral še za hlapce in deklet 60 gld. in teh zadnjih 60 gld. odtrgati od letne mezde (lona). Tak kmet s 6 posli bi toraj plačal 120 gld. na leto v to kaso, pa le 60 gld. bi smel poslom odtrgati, to se pravi, če si jih bodo pustili odtrgati. Tedaj kmet liberalcem še zmirom premalo plačuje! Časnik „Kärntner Volksblatt“ je izračunal, da pridejo na Koroškem 4 posli na vsacega kmeta, po drugih deželah pa samo po dva. Zraven štirih poslov pa mora kmet še rediti nezakonske otroke svojih dekel. Zdaj bi pa naj še za 4 posle plačeval po 80 gld. na leto v tisto kaso! Nazadnje naj bi morda še za nezakonske otroke svojih dekel plačeval v kaso. Kje imajo gospodje pamet?

Iz Celovške okolice. (Posli. Žganje.) Huda je zdaj za kmečke posle. Posli niso več taki, kakor so včasih bili. Dekle se vlačijo z dedci, in če se jim to prepové, ne ostanejo dolgo pri hiši. Tudi hlapcem je že vsaka beseda preveč; popustijo radi gospodarja, kedar je največ dela. Zanesiti se ne moreš na nobenega, če jim ne stojiš zmirom za hrbtom, delajo pa tako počasno, da jih menda zebe še o sv. Jakobu. Videti je, da poslom ne diši več težko delo; gospodar ga mora pa vendar le opravljati, če hoče izhajati in živeti. Ob žetvi je težko dobiti delavcev, da bi bili kaj prida; ljudje rajši po bajtah stradajo, kakor da bi si kruh služili v potu svojega obraza. Kakega šnopsarja včasih še glad prižene, da se vdinja za nekaj dni. Pa tak ni za delo za nič, in tudi nič ne stori, če se mu ne dá zadosti žganja za male južine. To žganje je vendar velika nesreča za deželo. Včasih so ljudje mlačali mleko ali sadje, in so bili bolj trdni in zdravi, ko zdaj. V naših časih pa so se že tako navadili smrdljivca, da ne marajo delati, če ga ne dobijo. Oni mislijo, da jim to moč daje, pa jim le slabi dušo in teló. Slišali smo, da so v kranjskem deželnem zboru sklenili postaviti zoper žganje iz špirta. Če se ta postava potrdi, potem na Kranjskem ne bodo smeli več špirta ne prodajati ne kupovati. Tudi za Koroško bi bila taka postava silno potrebna.

Od Vrbskega jezera. (Nemškutarija.) Žalostno je, da je v Celovški okolici tako malo ljudi zapisanih v družbo sv. Mohora. Nekaj zato, ker ljudje pridejo iz trdo nemških šol in ne znajo slovensko brati; nekaj pa je kriva mlačnost tukajšnjih Slovencev za vero in za svoj rod; nekaj pa tudi strahovanje nemškutarjev. Tako poznam faro, pa je danes ne povem, kjer nemškutarji neprenehoma dražijo in zasmehujejo nekega moža, ker se je zapisal v družbo. Sami so rojeni Slovenci, pa jim toliko mrzi do slovenskih bukev! Ali ni to grdo in žalostno? Pa tudi z branjem je velika težava. Pa kdor hoče, se že nauči. Saj po-

znajo tudi iz nemške šole latinske črke; treba se je naučiti samo črk: š, č, z, ž, in teh se že nauči, kdor hoče. Pa naš mladi rod je po liberalizmu ves pokvarjen in ne mara za poduk. Rajši hodijo po gostilnicah in veseliceah.

Iz Beljaka. (O rokodelskih učencih.) Ker vidim, da „Mir“ tudi za rokodelce večkrat kaj napiše, hočem tudi jes o tej stvari kaj spregovoriti. Danes naj povem nekoliko o rokodelskih učencih. „Svobodna obrtnija“ nam je prinesla popolno zmešnjavo, kar se tiče učencev, in to je ena najhujših ran obrtniškega stanu. Vsak je smel obrtnijo začeti na svoje roke, in vsak je smel imeti učence. Imamo take mojstre, ki delajo s samimi učenci, da jim ni treba plačati pomočnikov. Če je pa tak učenec „izučeni“, ga požene mojster po svetu, da mora postopati in beračiti on, ki je učen in zadosti močen, nasprotno pa ima slabotni in nezurjeni učenec dela čez glavo! Tak mojster pogosto sedi v krčmi, v delavnici pa delajo sami učenci! Kaj se bojo reveži naučili, če ni nikogar, da bi jim kaj pokazal? Pri takih mojstrih se le slabo izučijo, in če so „izučeni“, drugodi še ne dobijo dela! Zato se ni čuditi, da je rokodelstvo ob vse ime, in najhujša kazen za kakega porednega fanta je bila in je še ta, da mu je oče zagrozil: „Če ne boš ubogal, te bom pa dal h kakemu rokodelcu v nauk!“ Tako je prišlo, da so urivali rokodelcem otroke le za kazen ali pa za volj revščine. Da se tak „kaznec“ ni rad učil, se lahko vrjame. Če je pri nas v Avstriji kak fant le enkrat „povohal“ v latinske ali realne šole, potem noče več delati, in rajši piše za 80 kr. celi dan, kakor bi se poprijel rokodelstva, kjer bi živel veliko bolje. Pa tudi mojstri imajo svoje križe z učenci. Če mi ne zna, ga ne more rabiti, če pa kaj zna, mu uide pri prvi priložnosti in se vdinja v kaki tovarni, kjer je bolj sam svoj in tudi nekaj krajcarjev zasluži. Potem se ve da ostane tovarniški delavec svoj živ dan. Danešnji učenci ne hodijo ne v nedeljsko šolo, ne v cerkev. Rajši grejo po krčmah, pijejo, kadijo, kvartajo in uganjajo razne burke. Od danešnjih pomočnikov se tudi ne naučijo kaj prida: umazane pesmi, brezverske pogovore itd. Če hočejo rokodelci svoj stan povzdigniti, morajo najprej začeti pri svojih učencih. Skrbeti morajo, da se bojo učenci kaj prida naučili, pa tudi, da ne bojo zanemarjali krščanskega nauka in Božje službe, ter da se bodo obnašali lepo in pošteno. Iz takih učencev bojo potem postali spet taki slavni in spoštovani pomočniki in mojstri, kakoršni so bili v starih časih. In ravno to hoče sedajna nova obrtnijska postava.

Iz Beljaške okolice. (Kmečke težave in naši poslanci.) Čast in hvalo dajemo poslancom iz podjunske doline, gospodoma Einšpielerju in Muriju, da sta se v deželnem zboru potegnila za kmete. Res potrebno bi bilo, kar je predlagal č. g. Einšpieler, da bi se preiskalo, zakaj se kmetom godi tako slaba. Kdor hoče bolnika zdraviti, mora prej zvedeti, kje ga boli. Zato se čudimo, zakaj se drugi poslanci niso zmenili za ta predlog in nasvet. Kmetje imamo 14 poslancev v zboru. Kje je ostalo 12 drugih poslancev? Ali se mar samo kmetom v podjunki dolini slaba godi, nam drugim pa ne? Naš poslanec g. Oraš je sam slovenski kmet; ali se mu ni zljubilo, da bi bil pod-

piral pametni nasvet gosp. Einšpielerja? Ali mar misli, da mu ni treba skrbeti za kmete, ker so ga izvolili le liberalci in nemškutarji? To je čudno! Če je tako zaljubljen v Nemce, potem bi moral vsaj zavolj nemških kmetov glasovati za tisti predlog; saj se nemškim kmetom tudi dosti trda godi. Morda liberalci zato niso hoteli preiskati kmečkih ran, ker bi znala ta preiskava pokazati, da so največ liberalci kmetom vsekali te rane. Saj liberalci so napravili to drago šolo, ki nas bo še spravila na beraško palico. Včasih so ljudje eden družega brati naučili in to je bilo zastoj. Zdaj pa hodijo otroci po osem let v drago nemško šolo, nazadnje pa še toliko ne znajo brati, kakor tisti, ki niso hodili v nobeno šolo. Liberalci so dali tudi oderuhom polno prostost in svobodo, in ti so spravili mnogo kmetov na kant. Liberalci so odprli vse meje tujim kupecem, žito in rokodelsko blago pride iz tujih krajev, zato žito nema nobene cene, kmet ne more izhajati; pa tudi rokodelci le malo zaslužijo. Kako so gospodarili liberalci, to smo vse brali v „zlatem ključu“, in mi čutimo, da je tam pisana živa resnica.

Iz Kanalske doline. (Naš deželni zbor) ni hotel nič storiti za kmete. Vse drugače se obnašajo slovenski poslanci na Kranjskem. Oni so sklicali veliko posvetovanje zavolj kmečkih težav in potreb. Tam so spoznali, da kmeta najbolj tlačijo dolgovi, previsoke doklade, preojstro iztirjevanje davkov, predragi štampeljni, razkosavanje kmetij, prehudo žganjepitje in še več tacega. V deželnem zboru so potem še letos stavili nekaj predlogov kmetom na korist; postavo zoper špiritovo žganje; postavo, da se ne sme ženiti vsak berač; sklenili so napraviti kmetijsko šolo na Dolenjskem, obrtno šolo za železnino v Kropi; prosili so vlado, naj davkov ne iztirjava vigredi, ko kmet nema denarja; prosili so, naj se odpravijo kazni za prepričilo štampiljanje; sklenili so napravljati in podpirati kmetijske posojilnice, in še več tacega. Zakaj pa naši koroški poslanci ne skrbijo za kmeta? Ali nočejo, ali pa ne poznajo kmečkih potreb.

Iz Kotmare vesi. (Potreba posojilnice) Večkrat kaj beremo v „Miru“ o posojilnicah, in čedalje bolj spoznamo, da bi bila taka naprava res koristna. Res da je Celovcu hranilnica (šparkasa), kjer se dobi denar na posodo. Pa tam je veliko potov in stroškov, tak dolg se mora uknjižiti (intabulirati), in preteče dva do tri mesece časa, da se denar odšteje. Če pa človek v naglici denar potrebuje, zato pa hranilnica ni; tudi ni vredno, da bi kmet kakih 20, 30 ali 50 gld. uknjiževal (intabuliral). Velik dolg narediti, tako ni nobena sreča za kmeta. Včasih pa se primeri, da najboljši gospodar hitro potrebuje kakih 50 gld. Pa le težko jih bo dobil. Da bi šel v hranilnico (šparkaso), to ni vredno zavolj 50 gld.; sosed bi jih morda dal, pa jih sam nema. Kdor ima v mestu kaj znanja, se tam zadolži, in to je sitna reč. Dobro bi tedaj bilo, ko bi se napravila v Celovcu taka posojilnica za nas slovenske kmete okoli Celovca. V posojilnici bi se lahko v naglici kak denar dobil brez posebnih potov in stroškov. Kmet bi podpisal dolžno pismo in denar vzdignil; čez kakih pet ali šest mesecev pa bi ga spet povrnil. Na debelo in za dolgo časa se kmet ne sme zadolžiti; če se mu

pa v potrebi pomaga s kakimi ranjški, to bi bilo pa dobro.

Iz Št. Jakoba v Rožu. (O zadnjem požaru) Vam je nekdo pisal, pa nekoliko enostransko. Pohvalil je Podgorjanske gasilce, domačih pa še omenil ni. Kar so domači gasilci z eno samo brizgalnico storiti zamogli, to so pošteno storili. Ostali so pri delu celo noč. Hribernikovo hišo so ubranili domači gasilci. Po škodi prizadeta je tudi graška zavarovalnica, in v čast se jej mora reči, da je hitro storila svojo dolžnost. Le to bi bilo želeti, da bi tudi ona, kakor banka „Slavija“, nekaj darovala našim pridnim gasilcem, ker so jej ubranili več tisuč škode.

Od Osojnske peči pri Celovcu. (Naš poslanec Lax in družba sv. Mohora.) Gosp. Lax, kterega so nam usilili nemški sosedi iz Tržkega okraja in posili-nemci Celovškega okraja, je naš poslanec tako v deželnem, kakor v državnem zboru. Gospod Lax sam živi med kmeti in bi moral poznati kmečke potrebe. Človek bi mislil, da bo tak mož nosil vse druge skrbi v glavi, kakor pa se zaletati v družbo sv. Mohora. Ko je predlagal slovenski poslanec g. Einšpieler, naj bi se kaj storilo, da se reši propada kmetijski stan, takrat je bil čas, da bi se bil oglasil tudi kmetijski poslanec Peter Lax in podpiral g. Einšpielerja. Tega ni storil; podpisal pa je tisto interpelacijo zoper družbo sv. Mohora. Ta družba še nikoli ni nič žalega storila ne nemškim, ne slovenskim kmetom; pač pa je slovenskim kmetom natisnila že veliko lepih in podučnih bukev. Gospod Lax, povejte nam zdaj, zakaj vam je ta družba tako na poti? Še gosp. deželni predsednik je rekel, da to ni nič, kar ste vi takrat podpisali. Ali morda niste vedeli, kaj ste podpisali? To bi bilo dosti žalostno za deželnega in državnega poslanca! Vi zastopate tudi slovenske kmete vašega volilnega okraja; zato je bilo prav nepotrebno, da ste nas Slovence razžalili in razdražili s tistim svojim podpisom. Kdor je nasprotnik družbe sv. Mohora, tak ni naš mož in tudi ne more biti naš poslanec. V deželnem zboru boste sicer sedeli še pet let, ker ste za šest let voljeni; na Dunaji pa ne boste več naš poslanec, to vam lahko povemo že zdaj. Nikoli še nismo slišali, da bi bili vi kaj govorili za kmete. Če družega ne znate, kakor spodrivati družbo sv. Mohora, potem niste za nas; zavolj tega vas ni volil nobeden.

Iz Grebinske okolice. (Kmet ne najde pomoči pri liberalcih!) Znano vam je, koliko škode nam je letos naredila toča. Upali smo tedaj, da nam bo morda dežela kaj pomagala. Pa zmetili smo se; deželni zbor nam ni dal ničesar. Le č. g. Einšpieler se je za nas potegnil, čeravno ga možje iz Grebinske občine niso hoteli voliti. Za druge reči ima deželni zbor pa dosti denarja. Časniku „Gemeindeblatt“ so dali 240 gld. in prosto stanovanje za vredništvo. Za šole se jim denarja nikoli škoda ne zdi. Dekliški šoli v Beljaku so dali 500 gld. Mestne deklice, kedar dokončajo male šole, naj se učijo kuhati in šivati; kaj jim je treba znati francosko in zgodovino in zemljepisje in drugih učenost, ki so le za študirane gospode, ne pa za ženske in gospodinje? Reklo se je, da je ta šola za uradniške hčere. Ali mar uradniške hčere ne smejo delati? Veliko prej bo dobila moža, če

bo znala dobro kuhati in šivati, kakor pa, če bo znala prebirati učene bukve in vtikati se v možke pogovore, ali pa na glasovir brenkati.

Iz Rude. (Slovinci in liberalci.) Na Rudi se liberalcem mreža trga, ker so zapazili, da se ljudstvo obrača bolj na slovensko stran. Zdaj pa hodijo okoli tistih, ki so Slovence volili, in jih skušajo nazaj pridobiti. Pa mreža enkrat strgana ne bo več cela; če jo pri eni strani zakrpajo, se raztrga pa na drugi strani. Zavolj tega je na Rudi večer prepir. Liberalni kmetje so vsi zmešani. Hodijo v Celovec stare pratike ali kalendre prebirat, ker novih nič prav ne zastopijo, tako da ne vejo, ali so v hlevu ali v parni. Mi Slovenci pa prebiramo slovenske pratike in bukve, in vemo, kaj beremo. Mi vsak dan bolj spoznamo, pri čem da smo, nemškutarji in liberalci pa so zmirom bolj zmešani. Vtikajo se v vsako reč, da bi nam vodo skalili; mi jih pa dobro poznamo, in se bomo obračali že tako, da nam ne pridejo na vrh.

Iz Pliberka. (Poštne tiskovine.) Tukajšna pošta nema nič slovensko-nemških tiskovin, ampak samo trdo nemške. Če kdo slovenske zahteva, rečejo mu: „Mi ne moremo naročevati dvoje vrste tiskovine; saj so nemške ravno tako dobre.“ Jes pa mislim, da ima Pliberška pošta največ opraviti s Slovenci. Če že noče imeti dvojne sorte tiskovin, naj ima pa samo nemško-slovenske, saj tiste znajo brati tudi Nemci, ker je zgoraj pisano po nemško, spodaj pa po slovensko. — To je zmirom stara pesem; če se kdo pritoži pri vladi ali pa pri poštnem vodstvu, mu odgovorijo, da je dosti slovenskih tiskovin; male pošte spet pravijo, da jih ljudje sami nočejo, zato si jih ne naročijo; če jih pa kdo zahteva, imajo sto praznih izgovorov, da jih le dati ni treba. — Če se osnuje v Ljubljani slovensko politično društvo, naj prosi za tako postavo, da se v slovenskih in mešanih krajih ne bojo smeje rabiti druge tiskovine, kakor nemško-slovenske!

Iz Ljubljane. (Loterija za „narodni dom.“) Na starega leta dan, t. j. 31. decembra 1884 se bojo v Ljubljani vlekli številke od tiste loterije, ki se je napravila za „narodni dom.“ Veliko je dobitkov, med njimi 107 lepih in dragih, od 20 do 1000 gld. vrednosti. Je namreč srebrna mizna oprava za 1000 gld., konj z vozom, v vrednosti 500 gld., druga mizna oprava iz srebra za 500 gld., potem več zlatih ur, dragih pušk, strojev ali mašin, tri telice, več briljantnih prstanov, 4 kožuhi, več zlatih verižic in še mnogo druge zlatovine. Razun tega je pa še 2149 manjših dobitkov. Pri tolíkem številu dobitkov ne bo tako težko, kterega zadeti. Poskusite torej svojo srečo! Ena srečka ali loz velja 1 gld. Kdor si tak loz kupiti želi, naj se oglasi na Koroškem pri g. Ozbiču v Celovcu. Na Kranjskem se dobivajo srečke na več krajih. Kdor drugam ne vé, naj se obrne naravnost na društvo „Narodni dom“ v Ljubljani. Kdor ne kupi do novega leta, je že zamudil celo loterijo.

Iz Slovenskih Goric na Štajerskem. (Milost je pri cesarju, pri nemškutarjih je ni.) Naši nemškutarji so bili zelo veseli, ko so bili č. g. dr. Gregorec, glavni vrednik „Slov. Gospodarja“, zavolj bivšega Prevaljskega učitelja Henkerja, obsojeni na 6 tednov zapora. Svitli cesar pa so jim veselje spremenili v žalost, kajti odpustili

so g. vredniku celo kazen, da ne bo zaprt niti eno uro. Slovenci pa so vsi veseli, ker dobro vejo, kako koristen in potreben jim je „Slovenski Gospodar“. Nemškutarji pa so tako jezni na ta list, da kar z zobmi skripljejo, če ga slišijo imenovati. Mi Slovenci pa Nemcem in nemškutarjem privoščimo časnikov, kolikor jih poželijo: zakaj oni nam ne privoščijo slovenskih listov, v katerih se tudi mi Slovenci kaj naučimo? Ravno to jih peče, da v slovenskih listih izvemo resnico; oni pa nam bi najrajši pamet zmešali s takimi listi, kakor je celjski lisjak ali „Kmetški prijatelj“. Zdaj se sicer že malo kaj sliši od tega lista, morda bo že kmalo zaspal? Škoda je res za lepi denar, kar ga je ta list že pojedel; saj opravil tako ne bo nič, to mu lahko potrdimo s pismom in pečatom.

Iz Trsta. (Slovan gre na dan.) Tudi pri nas stopajo Slovenci zmirom bolj krepko na noge. Včasih so se pustili strašiti lahonskim kričačem; zdaj so pa spoznali, da je lahški strah na sredi votel, ob krajih ga pa nič ni. Če je slovenski poslanec Nabergoj govoril v mestnem zboru, kričali, žvižgali in sikali so laški, lahonski in judovski pobi na galerijah tako, da ni bilo moč govoriti. Laški poslanci in predsednik tega niso branili; še dobro se jim je zdelo. Slovenci pa so rekli: „Saj to mi tudi znamo, če je treba.“ Šlo jih je drugokrat prav veliko v zbor in tam so klicali: „živio Nabergoj!“ Zadnjič so pa klicali: „živio Avstrija!“ in to tako na glas, da je lahomom zmanjkalo sape. Laški poslanci so kar bežali iz zбора. Laški in judovski pobi pa so bili tihi, ko miš.

Iz Primorja. (Vinska letina. Nova železnica.) Letos imamo Primorci slabo vinsko letino. Lani ga je bilo mnogo več. Nekaj bolj se pohvalijo v Tržaški okolici, v Proseku, Kontovelu itd. Tam raste od nekdanj najboljša primorska kapljica, znana pod imenom „refoško“ in „prosečan“. Vino je črno, sladko in močno, ter ima rudečo peno. Prav malo so pridelali okoli Kopra. V Istri, pravijo, da ga ni veliko, pa da bo prav dobro. Najbrž se bo naše vino podražilo. Iz Dolenjskega in Štajerskega pa se sliši, da letošnje vino ni slabo, pa malo ga bo. — Sliši se, da hoče država tisto železnico, ki je napeljana iz Trsta na Hrpelje, podaljšati do Ljubljane. To bi bilo dobro in potrebno; železi bi bilo le to, da bi ta železnica ne šla preblizo ali vstric sedajne južne železnice, ampak naj se napelje po takih krajih, ki imajo zdaj daleč do železnice. Tako bo pomagano ljudem, pa tudi novi železnici, ker bo dobila več opravka.

Iz Karlovca na Hrvaškem. (Predržna tatvina.) V noči od srede na četrtek preteklega tedna so nepoznani tatovi iz občinskega urada v Rečici odnesli železno Wertheimovo kaso, ki tehta sedem centov. V kasi je bilo 300 gld. denarja. Tatovi so naredili luknjo v zid, da so prišli do kase. Storili pa so vse tako tiho, da noben človek ni nič slišal, ko so težko kaso nesli skoz dve izbi in lopo ter po celem dvorišču. Drugi dan se je kasa našla onkraj reke Kolpe (Kupe) blizo Kovačevca. Bila je že razbita in izpraznjena. Včeraj so orožniki (žandarji) prignali več sumljivih ljudi iz Šišljaviča in Lasinje.

Kaj dela politika.

Deželni zbori so končani, in zbrane so zdaj delegacije v Pešti. Tam se delajo računi za skupne državne potrebe. Za vojsko bo spet nekaj milijonov več šlo, ker hočejo napraviti nekaj novih bark za vojsko na morji. V Bosni pa nemamo nič več zgube. Čeravno stojijo tam zmirom vojaki na straži, vender daje nova dežela toliko davka, da je bilo preteklo leto 65.000 gld. dobička. Tisti liberalci, ki so se slovanske Bosne toliko branili in zmirom vpili, da bomo imeli na mljone zgube pri novi deželi, so se tedaj motili. Dežela je rodovitna in bogata; ko se enkrat vse lepo uredi, postala bo Bosna za nas „zlata“ dežela. Saj so jo že od nekdanj imenovali „zlato Bosno“. — Po avstrijskih deželah rogovilijo še zmirom nemški liberalci in Slovane stiskajo, kjer le morejo. Ljudstvo pa se povsodi obrača od njih. O prihodnjih volitvah v državni zbor bojo najbrž spet zgubili mnogo sedežev. — Nemški duhovščini se pogosto očita in v greh šteje, da ona rajši podpira Slovane, ko svoje nemške brate. Nek nemški katoliški list (Grazer Volksblatt) pa na to dobro odgovarja, ter pravi: „Tudi rusinski duhovniki so se pritožili pri sv. očetu čez rusko vladu. Staročeski voditelji in plemenitaši ne preganjajo duhovščine in ne branijo takih učiteljev kakor je Rohrweck. Ko bi Čehi začeli proslavljati husitizem (krivo vero), ali če bi oni ustanovili kako „Slavijo irredentc“, potem bi se temu gotovo uprla večina čeških duhovnikov. Resnica je to: slovanski duhovniki zamorejo hoditi z narodno svojo stranko, ne da bi otežili svojo vest; nemški duhovniki pa tega ne morejo!“

Na Hrvaškem so Starčevićjani in narodnjaki zapustili deželni zbor. Poslanci večine so potem še porezali tiskovno svobodo, in šli domu. Dežela je nezadovoljna do skrajne mere. — Katoliški cerkvi na Ogerskem ni ravno postljano na rožicah. Prvi minister Tisa je kalvinec, in on pri vsaki priložnosti prednost daje luterancem in kalvincem, katoličane pa prezira. Kdor hoče dobiti kako boljšo službo, mora biti krivoverec. Če se pa kateri iz katoliških mož oglasi in zahteva ravnopravnost za katoličane, godi se mu, kakor g. Einšpielerju na Koroškem; vse mu vpije naproti „mir, mir, sloga, toleranca, liberalizem!“ Dicunt: pax, pax, et — non est pax! (pravijo: mir, mir, pa ni miru.)“ Tako piše „Salzburger Kirchenblatt“.

Liberalno kraljestvo se podira povsodi. Na Nemškem so bile zdaj volitve za državni zbor, in liberalci so zgubili veliko sedežev (poslancev). Ljudstvo hoče kruha, ne pa tistih praznih besed o „svobodi“ in o „nemški slavi“. Svobodo imajo liberalci le za sebe in za tuje bogatine; proti revnemu ljudstvu so pa najhujši absolutisti; to se vidi pri šolah, s katerimi toliko trpinčijo vse narode. Katoliška stranka pa se je dobro držala pri teh volitvah. Ljudstvo je že spoznalo, da ne bo prej boljše na svetu, dokler se ne povrne nazaj stara poštenost in stara pravica. Poštenost in pravica pa raste le na njivi sv. katoliške vere. — Vojvoda Braunschweigski je umrl brez otrok. Deželo bi moral po pravici zdaj dobiti njegov nečak, grof Kumberland, sin hanoveranskega kralja. Bismark ga pa ne pusti v deželo, ker jo misli pograbit za

nikdar sito Prusijo! Tako je za nekaj časa sila več ko pravica! Ali to ni nauk za anarhiste?

Japanski cesar (mikado) je dal vsem veram enako pravico. Odslej bojo tedaj katoliški misijonarji v teh deželah svobodno oznanjevali sv. vero.

Gospodarske stvari.

Sol je predraga!

V štajerski kmetijski družbi so se pomenkovali o soli. Posebno se je neki gospod iz Slovenske Bistrice poganjal za to, naj bi se sol dajala boljši kup. Država ima zdaj pri soli 18 milijonov dobička vsako leto. Boljši kup pa soli zato noče dajati, ker se boji, da bo potem menj dobička. V tem se pa vlada moti. Na Angležkem se je pokazalo, ko se je znižala cena soli, da se je soli toliko več prodalo, in dobiček je bil ravno tak, ko poprej. Zdaj je veliko ljudi, ki zavolj revščine ne kupujejo soli, in jedó neslane ali premalo slane jedi; živini je pa celó nič ne privoščiyo. Zdaj se prodá vsako leto do 3 milijone meterskih centov soli; ko bi se pa cena izdatno znižala, potem se je bo prodalo 7 do 9 milijonov meterskih centov. Na Angležkem so prej prodali vsako leto 5 milijonov meterskih centov; ko se je pa cena znižala, prodali so soli 28 milijonov meterskih centov. Zdaj je živina skor brez vse soli; zavolj tega se pa slabo redi; reven kmet pa za živino ne more kupovati soli, saj je še za sebe dostikrat nema. Veliko ložej bi se gospodarilo, ko bi bila sol boljši kup. Zato je želeli, da bi vlada to premislila in znižala ceno soli.

Za poduk in kratek čas.

Razstava v mestu Steyer.

(Konec.)

Razstavljenih je bilo tudi mnogo strojev (mašin), posebno kmetijskih. Prav milo se mi je storilo pri pogledu na te mašine, in mislil sem si: Koliko dobrega bi ve lahko storile človeštvu, pa ste mu prinesle le zlo in hudo! Če se pomisli, koliko trpijo mnogi ljudje, koliko trpi uboga živina, mora biti vsak vesel, da so se iznašle mašine, ktere za ljudi in živino opravljajo najtežje delo. Priprostim ljudem bi se lahko olajšalo težko delo, da bi imeli več časa za duševno in dušno življenje, ko bi se mašine prav rabile, ko bi služile vsem in ne samo posameznim bogatinom. Ker so pa le posamezni vzeli stroje v svojo službo, odjedli so stroji še mnogim ljudem kruh in zaslužek, namesto da bi mu življenje olajšali. Stroji se ne dajo in ne smejo več odpraviti, kakor nekteri želijo; pa treba bo socialno vprašanje rešiti tako, da postane stroj pomočnik delavcev, ne pa njihov konkurent!

Najlepši del razstave je električna razsvetljava. Ne samo razstavni prostor, ampak celo mesto je bilo razsvetljeno z električnimi svetilnicami. Te so tako lepe in svetle, da so plinove svetilnice proti njim kakor lojeve sveče. Na razstavnem prostoru je bilo zvečer skor tako svetlo

kakor po dnevi. Se ve da je „žarelo“ veliko svetilnic. Električna luč namreč ne „gori“, ampak „žari“. Na sredi razstavnega prostora je bil „reflektor“, ki je dajal tako močno in svetlo luč, da ni mogoče, v njo gledati. Pravili so, da se je videla ta luč dve uri daleč.

Električno luč delajo v Werndlнови tovarni. Častiti bralci naj mi ne zamerijo, če jim ne morem električnih mašin tako dobro popisati, kakor bi to znal kak profesor fizike; razjasnil bom stvar le tako, kakor so mi jo razložili delavci. Luč se napravi s tem, da se železo ob železo drgne ali „riba“. Voda goni kolesa, in kolesa zopet gonijo železni valar, ob katerem se neprenehoma „riba“ drug železen obroč. Že tukaj se vidijo iskricice med valarjem in obročem. Ta silna vročina železa se prenese po železni žici (drotu, čuježnu) v drug aparat ali stroj, kjer si stojita dva podolgasta oglja nasproti. Te ogljene storže dobivajo iz Amerike. Tukaj preskakuje luč iz enega oglja na drugega, in še le tukaj se naredi prava električna luč, katera ima to čudno lastnost, da se lahko prenese po železni žici iz tovarne v razne svetilnice po mestu. V svetilnici je tako železo, ki jame žareti, kedar pride luč po žici (drotu) do nje. Železo pa ne zgori, ampak le žari; zato sem rekel, da električna luč žari, pa ne gori. Ljudje mislijo, da je električna luč draga. To pa ni res, če so mi delavci prav povedali. Mašine so že drage. V Steyru je 30 mašin in vsaka velja 1000 gld. Če so pa enkrat mašine tukaj, so mi pravili, da luč ni draga, ako se mašine gonijo z vodo. Le tam je luč draga, kjer morajo mašine goniti s parom. Kjer pa kaka reka mimo teče, tam bi bilo nespametno, ko bi se ne porabila njena moč. Pri električni razsvetljavi zgorijo sčasoma le tisti ogljeni storži, ki pa niso dragi; drugega nič ne zgori. Toraj je treba plačati le delavce, ki mašine nadzorujejo, in pa poprave, če bi se tu pa tam kaj potro. Za mesta, kjer je kaka reka blizu, se bo tedaj splačalo, oskrbeti si električno luč. V Celovcu bi mašine gonila Glina, v Ljubljani Ljubljanica, v Mariboru Drava itd. V Trstu pa, kjer take reke nemajo, bi morali mašine s parom goniti, in to bi bilo res predrago.

Velikanske Werndlove tovarne stojijo pri reki Štiriji. Le dve sem si zamogel površno ogledati, druge so bile že zaprte, ker sem tje prišel še le po noči. Zdaj dela tam le kakih 1000 delavcev; v boljših časih pa jih je imel 5000 do 6000. Velika je bila žalost in reva, ko jih je začel odpuščati kar po 500 in zopet 500 na dan. Mnogi so imeli žene in otročiče, pa so morali po svetu brez vsake lastne krivde. Zato pa je narobe, da podjetniki nemajo nobenega reda in nobene stanovitnosti. Včasih je dela premalo, včasih preveč. Stvar bi se morala tako uravnati, da bi fabrikanti imeli svoje stanovitne kupce, potem bi tudi delavci dobili stanoviten zaslužek.

Borovci nemajo tako velikih fabrik, pa vendar je njih zaslužek bolj stanoviten: če ne dežuje, pa rosi! Da sem pa videl mesto Steyer, mi ne bode nikdar žal.

Smešničar.

Novi „Breneclj“ pripoveduje: Ko so nekje pogovarjali se o tem, koliko stroškov zadene državno premeščevanje vojakov iz daljnih v daljne kraje, reče nekdo: „To je vse nepotrebno. Namesto vojakov naj bi premeščali samo „avfsloge“, saj vojak je eden ko drugi. Če bi se imela premestiti dva polka, naj bi odparali vojakom le „avfsloge“, zabilili jih v kište in poslali sem in tje, da se zopet našijejo. To bi bilo hitreje, ceneje in brez vsakih muk in sitnosti.“ Uganil jo je mož, ki mora postati še denarni minister.

Kaj je novega križem sveta?

Na Koroškem. Hud vihar so imeli v noči od 17. do 18. okt. v Belanski dolini na nemškem Koroškem. Veter je podrl veliko kop, še nekterim hišam je odnesel strehe. Na pokopališčih je pometal na tla železne in kamnitne križe. — Gorelo je nedavno v Št. Jurji, v Trdnji vesi, v Logi vesi in v Št. Kandolfu pri Kotmari vesi. — Pri Rajbelnu so našli mrtvo žensko, še mlado. Ali jo je kdo umoril, ali se je sama, se nič ne vé. — Obešen ne bo tisti drvar Anton Petrovič, ki je s sekuro ubil svojega mojstra Olipa v Komlju pri Pliberku; svitli cesar so ga pomilostili; zato mu je sodnija spremenila smrtno kazen v osemnajstletno težko ječo. — Sejm sv. Uršule v Celovcu je bil še precej dobro obiskan. Kónj in govedine se je precej prodalo. — Na vsch svetnikov praznik se je na Celovškem pokopališču vse trlo ljudi. Pokladali so dragocene vence na grobove. Nam se zdi, da je v tem že preveč baharije, katera dušam umrlih nič ne pomaga. — Iz Amerike se sliši, da je tam 12. oktobra t. l. umrl koroški misijonar č. g. Jožef Reš. V Porečah pri Velikovcu sta bila dva brata, ki sta postala duhovnika in se podala leta 1854 v Ameriko, da oznanujeta sv. vero divjim narodom. Mlajši brat Jur Reš je bil svoje dni za kaplana v Črni, pri D. M. na Jezeru, v Diekšah in Grebinjskem Klostru. Umrl je v Ameriki že pred leti. Starejši brat Jožef Reš, ki je zdaj umrl, pa je nekdanj služil za kaplana v Grebinjskem Klostru, v Klobasnici, v Velikovcu in Pliberku. Če kdo kaj več vé od teh dveh bratov, prosimo, naj nam naznani, da denemo v „Mir“. — Delavec Janez Petejan, ki je neko žensko rešil iz Zile, dobil je postavno darilo. — Č. g. dekan Šašl v Gospi sveti vabijo vnovič vse deželane, naj ga podpirajo v tem, da se bo prenovila in olepšala starodavna škofijska cerkev v Gospi Sveti. Po Celovcu bo darove pobiral čevljarški mojster g. Jože Mihelič. — Dva predzna tatova sta ulomila v Vranovo prodajalnico v Št. Jurji pod Kamnom (labudska dolina) in odnesla 600 gld. v denarjih, 100 gld. pa zlatovine.

Na Kranjskem. V Loki je umrl č. g. Gasper Dornik, prej župnik pri Novi Štifti. — Za notarje pridejo: v Kranj g. V. Globočnik, v Idrijo g. M. Kosér, v Metliko g. Fr. Stajar. — V pokoj stopil je č. g. prof. O. Bernard Vovk v Novem mestu. Tako se bojo č. o. frančiškani umaknili iz Novomeških latinskih šol. — V Krakovem (Ljubljani) so bili v eni noči ukradeni trije konjski repi. Neznani tat jo misli menda potegniti na Turško,

ker tam je paša s tremi konjskimi repi silno imenitna glava. — Medveda ustrelil je Matija Gladič v Brigah pri Kočevji. Medved je 10 let star in tehta 250 kil. — V Ljubljani je umrl magistratni svetovalec gosp. L. Perona, dober kristjan, pravičen mož. Svoje premoženje je zapustil Vincencijevi družbi, katera skrbi za revne ljudi.

Na Štajerskem. Novo gledišče (teater) zidajo v Celji. Nepotrebna reč! — Predrzni tatovi zlomili so pušico v stolni cerkvi v Mariboru. Drugi tatovi so odnesli nekemu mesarju 100 kil mesa. — Železnico hočejo zidati iz Celja preko Šoštanja in Slov. Gradca do Spodnjega Dravbrega (Trajberga). Dobro! — Zastrupil se je vrtnar Schaffer v Hrastovecu v slovenskih goricah.

Na Primorskem. Tistega Zorna, ki je koperskim profesorjem odnesel mesečno plačo, obsodili so na 15 mesecev težke ječe. — Pri Jurdanah je železniški vlak povozil kmeta in voz. Kmet je mrtev; voz potrt; enemu volu je odtrgalo dve nogi, drugi je ubežal. — Za poreško-puljskega škofa je imenovan č. g. dr. Ivan Flapp. — Gosp. Povše, profesor na kmetijski šoli, je odložil svojo službo zavolj bolehnosti. — Zavolj žaljenja svitlega cesarja so bile v Trstu štiri tožbe; trije lahoni so bili obsojeni, med njimi tudi ena ženska, Josipina Scherianz (bo menda „Škerjanec“).

Druge avstrijske dežele. 100.000 gld. izneveril in pobegnul je z njimi knjigovodja Deibeles na Dunaji. — Da bi sodnik sam kot morilec prišel pred sodnijo, se redko zgodi. To pa čaka sodnika v ogerskem mestu Búdöfsa. Ko se je po noči vozil, srečali so ga na drugem vozu pijani fantje, ki se mu niso hoteli ogniti. Prišlo je do prepira, sodnik je potegnil revolver in ustrelil enega izmed fantov. Naznanil se je sodniji sam. — Poštni voz so oropali pri Temešvaru na Ogerskem. Neko gospo, ki je bila na vozu, so hudo ranili. — Sabljo slavnega Jelačiča bana poklonil je grof Bigot njega ces. visokosti nadvojvodi Albrechtu, ki je najvišji general naše avstrijske vojske. — Na Dunaji znori počez vsak dan 12 ljudi. V norišnicah že ni več prostora. — Na Moravskem se pripravljajo za veliko Metodovo slavnost, ki se bo obhajala prihodnje leto v Velehradu. Romarji se pričakujejo iz vseh slovanskih dežel.

Tuje dežele. Na sredi vode, to je v morji, je zgorela holandska barka „Maasdam“. — Potopila se je barka „Bessel“. Utonilo je 11 ljudi. — V Moskvi na Ruskem je pogorelo 364 prodajalnic in nemško gledišče. Škode je za 10 milijonov rubljev. — V Kartagi (Amerika) je pogorelo 160 hiš. — Nemška barka „New Orleans“ je zgorela; angleška barka „Elise Ker“ pa se je potopila. — Dva vlaka sta trčila na Ogerskem; 30 vozov se je zdrobilo; več ljudi je ranjenih. — Pogorelo je mesto Millwaukee v Ameriki.

Drobtince. Kmečki dolgovci so se samo leta 1882 pomnožili na Koroškem za 4 milijone, na Kranjskem za 3 milijone, na Štajerskem za 17 milijonov, na Češkem za 105 milijonov, na Moravskem za 30 milijonov, na Tirolskem za 11 milijonov, v dolnji Avstriji za 63 milijonov. — Norceev je v Avstriji 25.000, izmed teh jih je samo 8870 v norišnicah, druge imajo doma. — Ali lov res nič ne nese? Da lov ali jaga ni tako prazna reč, kakor nekteri mislijo, pričajo te številke: Leta

1883 se je ustreljene zverine prodalo: na Češkem za 764.000 gld., na Moravskem za 300.700, v Šleziji za 61.000, v Galiciji za 114.239, v Bukovini za 7000, v Dolenji Avstriji za 262.000, v Gorenji Avstriji za 119.900, na Solnograškem za 22.500, na Tirolskem za 47.600, na Štajerskem za 130.240, na Koroškem za 37.000, na Kranjskem za 15.200, v Istri za 22.000, skupaj za 1.903.500 gld., tedaj blizo dveh milijonov. Zdaj se mora pa še prevdāriti, da živi od lova 28.300 loveev (jagrov). Tudi država in dežele imajo svoj dobiček, ker morajo lovci plačevati za to, da smejo puške imeti in hoditi na lov. — Za tobakarje. V Avstriji se pokadi na leto 1500 milijonov cigar in cigaret. Za tobak in cigare dobi država 70 milijonov na leto, tedaj skor dvakrat toliko, kakor znese ves zemljišni davek. Potrebo plemstva (zlahtnega stanu) so spoznali na Japanskem. Njih kralj (mikado) je naznanil vsem kraljem in cesarjem, da bo 11 svojih ljudi povzdignil v knežji stan, 24 jih bo naredil za markize, 76 za grofe, 324 za conte (reci „konte“ ali laške grofe), in 77 za barone. — Kaj je naš cesar že vsega nastrelil, razvidno je iz sledeče sestave, ki obsega dobo 35 let. Vsega skupaj postrelil je 43.138 komadov divjačine. Med to je 14.175 fazanov, 8270 jerebic, 6456 zajcev, 4418 kuncev, 1570 divjih koz, 1404 rac, 1279 divjih svinj, 825 kljunačev, 807 jelenov in 922 košut, 562 divjih petelinov, 377 srn, 286 prepelice, 204 damjakov, 197 lesic, 54 škarjevcev, 6 gozdnih jerebov, 1 medveda, 40 drugih divjih zverin in pa 1287 roparskih ptic. — Osem in štirideset milijonov mark znaša premoženje ranjcega vojvode Braunschweigskega, ktero je takoj Prusija prevzela v svoje oskrbnitvo. Vojvoda Kumberlandski je menda že Bismarku naznanil, ako mu dajo Braunschweig, da pripozna Prusijo in nemško državo za svojo vrhovno gosposko. — Kolera nekdanj in sedaj. Ko razsaja ta neizprosljiva morilka po Francoskem in Laškem in smo še vedno tudi mi v nevarnosti pred njo, morda koga zanima poročilo o velikanskih žrtvah, ki so ji pri njenih prejšnjih potovanjih po Evropi padle v žrelo. Posebno kruto je gospodarila kolera l. 1832, ko je zbolelo: v Moskvi 8575 ljudi, umrlo pa 4690, tedaj vsak štirideseti prebivalec. V Petrogradu je zbolelo 9247 oseb, umrlo 4757, vsaka 37 oseba, na Dunaji je zbolelo 3980 ljudi, umrlo 1899, vsaka 75. oseba, v Budapešti jih je zbolelo 2220, umrlo 2401, vsaka 108. oseba, v Pragi zbolelo 3234 ljudi umrlo 1335, vsaka 29. oseba, v Brnu zbolelo 1550 oseb, umrlo 604, vsaka 11. oseba, na Ogerskem je zbolelo 435.000 ljudi, umrlo pa 188.000, vsaka 21. oseba. V Parizu, ki je imel takrat 770.000 stanovalcev, je pograbila kolera v enem meseci 12.657 ljudi, tedaj 4—500 na dan. Kaj je proti tem strašnim številkam vsa groza, ki jo je letos povzročila kolera v Marseillu, ki ima 330.000 ljudi in je umrlo vsled kolere okoli 480 oseb. Sedanja kolera se do sedaj niti v razširjenosti niti v jakosti ne more meriti s svojo sestro, ki je leta 1832 morila po Evropi. Bog daj, da bi bila tudi zanaprej še bolj prizanesljiva! — Za katoliške misijone se je letos nabralo 6.370.516 fr. proti 6.414.438 frankov lanskega leta. Francoska je dala 4.215.224,

Italija 446.548, Nemška 391.226, Belgija 333.212, Elzaška in Lorenska 272.949, Severna Amerika 177.851, Angleška 151.229 in Holandija 104.304 frankov. Koliko so zložili katoličanje družih držav, ni natančno znano. — Odkritosrčni kralj. Friderik VI., danski kralj, obišče mej svojim potovanjem po Jütlandu tudi neko vaško šolo. Mladina je prav vesela in živa. Kralj vpraša: „Dečki, kdo mej vami ve imenovati največje kralje danske?“ Jednoglasno vsi odgovoré: „Kanut Veliki, Valdemar, Kristijan VI.“ Deček, kojemu je učitelj nekaj skrivaj na uho pošepetal, pomoli roko kvišku. „Veš tudi ti še za katerega?“ vpraša nadalje. — „Da Friderik VI.“ — „Kaj je pa ta velikega storil?“ — Deček molči in jecljaje v zadregi reče: „Jaz ne vem.“ — „Potolaži se, ljubi moj“, dé na to kralj, „jaz tudi ne vem.“

Službo cerkovnika in organista išče mož, ki je to službo opravljal že več let. Zna slovensko in nemško. Dopiši na vredništvo „Mira“.

Jožef Mišic puškar v Borovljah (Ferlach, Kärnten) Naznanja vsem lovcem in strelcem po Slovenskem, da izdeluje in prodaja vsakovrstne puške, vse dobro preskušene, po nizkih cenah.

Loterijske srečke

od 18. oktobra.

Gradec	64	67	8	65	26
Dunaj	46	28	90	21	17

Tržna cena

Na birne se plača v Celovcu pšenica po 5 gld. 25 kr. rž 4 gld. 70 kr., ječmena 3 gld. 90 kr., ajda 3 gld. 20 kr., turšica 3 gld., leča 4. gld. 50 kr., krompir 1 gld. Na hektolitru pa pšenica 6 gld. 60 kr., rž 5 gld. 85 kr., ječmen 4 gld. 75 kr., oves 2 gld. 75 kr., ajda 4 gld., turšica 3 gld. 3 gld. 75 kr., krompir 1 gld. 25 kr. 100 zeljnatih glav se dobi za 2 gld. 80 kr., en žakelj repe za 40 kr. Maslo je po 96 kr., puter po 92 kr., špeh 84 kr., frišen špeh 80 kr., kilo. Drva so mehka po 90 kr. do 1 gld., trda po 1 gld. 15 kr. do 1 gld. 25 kr. kvadratni meter. Na sejmu v Sovodji (Gmünd) so se plačevale krave po 90 do 150 gld.; dveletne telice po 60 do 85 gld.; ovce po 8 do 9 gld. ena. Na Dunaji se plačajo lepe ovce po 18 do 22 gld. par, bolj borne po 12 do 17 gld. par; pitani voli po 61 do 67 gld. za meterski cent (100 kil), pašna govedina pa po 50 do 57 gld. Pa prekupeci navadno po 40% odtrgajo.

V tretjič pridejo na dražbo:

12. nov. Prostovoljna dražba cerkvene hiše z vrtom v Tinjah, cenjena 839 gld. pri okrajni sodnji v Velikoven.
15. nov. Hiša Lize Krassnitzer v mestu Št. Vidu, cenjena 1300 gld., pri okr. sod. v Št. Vidu.
6. dec. Wienerjeva bajta v Zarijah, cenjena 329 gld., pri okr. sodnji v Beljaku.